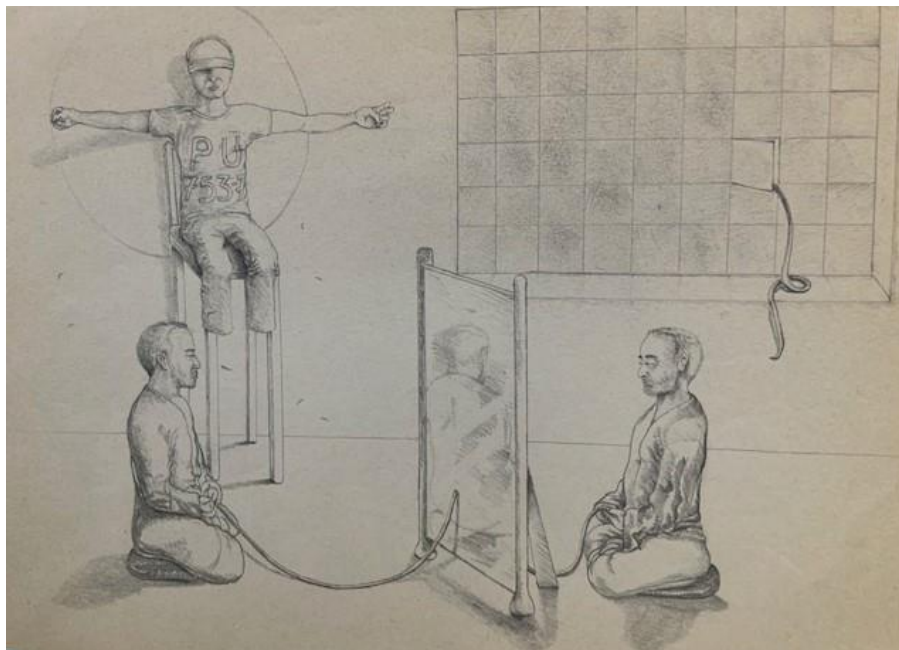

6de Gentse Kollokwium oor Afrikaans

6de Gentse Colloquium over het Afrikaans

16-18 oktober 2019

TAALVARIASIE IN AFRIKAANS - TAALVARIATIE IN HET AFRIKAANS
LITERÊRE OEUVERE VAN BREYTEN BREYTENBACH - LITERAIR OEUVERE
VAN BREYTEN BREYTENBACH

Afbeelding op het voorblad: ongepubliceerde gevangentekening van Breyten Breytenbach uit zijn periode in Maksimum Securiteit – Pretoria (1975), met toestemming van de kunstenaar.

Programma	4
Inhoudiging Leerstoel. Louise Viljoen. Afrikaans en die idee van 'n klein letterkunde	7
Keynote lezingen	8
Ronelda Kamfer	9
Gerald Stell. Sociolinguïstiese stratifikasie in het Namibisch Afrikaans: Percepties en huidige variatiepatrone	10
Nathan Trantraal. 'Taalvariasie in het Afrikaans', 'Literair oeuvre van Breyten Breytenbach'	11
Fanie Olivier. Oorblyfsels en ander klein dinge	12
Vertalerspanel in samewerking met de Vakgroep Vertalen, Tolken en Communicatie (UGent) en het Centrum voor Literatuur in Vertaling – ingeleid door Désirée Schyns en Yves T'Sjoen, met:	13
Abstracts Taalkunde	15
Liesbeth Augustinus & Peter Dirix. Gaan haal die sjampanje! Een corpusanalyse van complex initials	16
Donovan Lawrence. Die invloed van dialekte op die skryfvaardigheid van die eerste jaar Afrikaansstudente	18
Dario Rens. 'Objective vir' on the rise? Een diachroon corpusonderzoek naar het gebruik van vir als objectsmarkeerder	19
Timothy Colleman. Variasie en verandering in Afrikaanse argumentstruktuurconstructies	20
Theresa Biberauer. 'n Spectacular vernacular: hoor wat sê Kaaps vir taalwetenskaplikes	21
Anastasia de Vries. Die Roomse gevaar: 'n Katolieke variasie in die Afrikaanse taal	23
Hilde Gunnink. Prehistorisch taalcontact tussen Bantoe-talen en Khoisan-talen in suidelijk Afrika	24
Alexander de Soete. Meertaligheid in het Zuid-Afrikaanse hoër onderwys: translanguaging en epistemologiese toegang	25
Abstracts letterkunde	26
Alwyn Roeux. Die representasie van "verbeelde Afrikas" in die latere poësie van Breyten Breytenbach	27
Yves T'Sjoen. Breytenbach deur de ogen van Gerrit Komrij. Politieke beeldvorming van een vroege persona poetica	28
Willie Burger. Die etiese en die estetiese by Breytenbach	29
Ihette Jacobs-Senekal. Die (re)konstruksie van die outobiografiese self in Breyten Breytenbach se "n brief van hulle vakansie" (Die ysterkoei moet sweet, 1964)	30
Francine Maessen. Trauma teorie en Die ongedanste dans	31
Hein Viljoen. Breytenbach as Nederlandse kultuuragent in mineur	32
Louise Viljoen. "uit watter taal waar sal ek die sin moet haal": die "moedertong" in gesprek met ander tale in Breyten Breytenbach se Op weg na kû (2019)	33
Karen Kuhn. Alchemistiese transformasie binne Breyten Breytenbach se digkuns	34
Wifi-Informasie	35
Deelnemers	36
Sponsors	38

Programma

Woensdag 16 oktober 2019

[Faculteitszaal, Faculteit Letteren en Wijsbegeerte, Blandijnberg 2, Gent]

15u00 Inaugurale rede door Leerstoelhouder Louise Viljoen (Stellenbosch Universiteit)

[Aula UGent, Volderstraat 9, Gent]

20u00 Annual Mandela Lecture waar Breyten Breytenbach wordt geïnterviewd door prof. Margriet van der Waal [in Engels]

Muziek door Flip Kowlier.

Donderdag 17 oktober 2019

[Rector Vermeylenzaal & Dormitoriumzaal, Het Pand, Universiteit Gent, Onderbergen 2, Gent]

9u00 Registratie met koffie

9u30 Opening door Timothy Colleman, Yves T'Sjoen en Annelies Verdoolaege [Vermeylenzaal]

9u40 Keynote lezing door Ronelda Kamfer [Vermeylenzaal]

10u30 Sessie 1

Taalkundige sessie [Dormitoriumzaal]

- 10u30: *Gaan haal die sjampanje! Een corpusanalyse van complex initials*, door Liesbeth Augustinus & Peter Dirix (KULeuven)
- 11u00: *Dialect interference in the writing of first-year Afrikaans students*, door Donovan Lawrence (Universiteit van Wes-Kaapland)
- 11u30: *'Objective vir' on the rise? Een diachroon corpusonderzoek naar het gebruik van vir als objectsmarkeerder*, door Dario Rens (Universiteit Gent)

Letterkundige sessie [Vermeylenzaal]

- 10u30: *Die representasie van "verbeelde Afrikas" in die latere poësie van Breyten Breytenbach (van 1984–2014)*, door Alwyn Roux (UNISA)
- 11u00: *Breytenbach door de ogen van Gerrit Komrij. Politieke beeldvorming van een vroege persona poetica*, door Yves T'Sjoen (Universiteit Gent)

- 11u30: *Die etiese en die estetiese by Breytenbach*, door Willie Burger (Universiteit van Pretoria)

12u00 Lunch

13u00 Keynote lezing door Gerald Stell (Hong Kong Polytechnic University): *Sociolinguïstiese stratifikasie in het Namibisch Afrikaans: Percepties en huidige variatiepatrone* [Vermeyleenzaal]

14u00 Sessie 2

Taalkundige sessie [Dormitoriumzaal]

- 14u00: *Variatie en verandering in Afrikaanse argumentstruktuurconstructies*, door Timothy Colleman (Universiteit Gent)
- 14u30: *'n Spectacular vernacular: hoor wat sê Kaaps vir taalwetenskaplikes*, door Theresa Biberauer (Cambridge University)

Letterkundige sessie [Vermeyleenzaal]

- 14u00: *Die (re)konstruksie van die outobiografiese self in Breyten Breytenbach se "n brief van hulle vakansie" (Die ysterkoei moet sweet, 1964)*, door Ihethe Jacobs-Senekal (UNISA)
- 14u30: *Trauma teorie en Die ongedanste dans*, door Francine Maessen (Universiteit van Leiden)

15u00 Koffie

15u30-17u00 **Vertalerspanel in samenwerking met de Vakgroep Vertalen, Tolken en Communicatie (UGent) en het Centrum voor Literatuur in Vertaling – ingeleid door professoren Désirée Schyns en Yves T'Sjoen [Vermeyleenzaal]**

- Jerzy Koch
- Louise Viljoen
- Georges Lory
- Breyten Breytenbach

18u00 **Diner in Theater Tinnenpot**

20u30 **Toneelopvoering *Korreltjie Kantel* in Theater Tinnenpot, Tinnenpotstraat 21, Gent**

UNIVERSITEIT
GENT

Vrijdag 18 oktober 2019

[Dormitoriumzaal & Sacristie, Het Pand, Universiteit Gent, Onderbergen 2, Gent]

9u30 Registratie en koffie

10u00 Gastlezing door Nathan Trantraal (Rhodes University): *Taalvariatie in het Afrikaans – Literaire oeuvre van Breyten Breytenbach* [Sacristie]

10u30 Sessie 3

Taalkundige sessie [Dormitoriumzaal]

- 10u30: *Die Roomse gevaar: 'n Katolieke variasie in die Afrikaanse taal*, door Anastasia de Vries (Universiteit van Wes-Kaapland)
- 11u00: *Prehistorisch taalcontact tussen Bantoe-talen en Khoisan-talen in zuidelijk Afrika*, door Hilde Gunnink (Universiteit Gent)
- 11u30: *Meertaligheid in het Zuid-Afrikaanse hoger onderwijs: translanguaging en epistemologische toegang*, door Alexander De Soete (Universiteit Gent)

Letterkundige sessie [Sacristie]

- 10u30: *Breytenbach as Nederlandse kultuuragent in mineur*, door Hein Viljoen (Noordwes-Universiteit)
- 11u00: *“uit watter taal waar sal ek die sin moet haal”: die “moedertong” in gesprek met ander tale in Breyten Breytenbach se Op weg na kû (2019)*, door Louise Viljoen (Stellenbosch Universiteit)
- 11u30: *Alchemistiese transformasie binne Breyten Breytenbach se digkuns* door Karen Kuhn (Adam Mickiewicz University)

12u00 Gastlezing door schrijver-academicus Fanie Olivier (professor-emeritus van die Universiteit van Venda): *Oorblyfsels en ander klein dinge* [Sacristie]

12u30 Lunch

Inhoudiging Leerstoel

Afrikaans en die idee van 'n klein letterkunde

Louise Viljoen

Die Afrikaanse letterkunde kan beskryf word as 'n klein letterkunde, geskryf in 'n klein minderheidstaal in 'n land op die marges van die globale samelewing. Hierdie rede ondersoek die Afrikaanse letterkunde aan die hand van verskillende omskrywings van die begrip "klein letterkunde". Daar word kortliks verwys na die invloedryke werk van Deleuze en Guattari oor "mineurletterkundes" en van Pascale Casanova oor die rol van klein letterkunde binne die Wêreldrepubliek van die Lettere voordat daar gekyk word hoe klein letterkundes deur ander navorsers oor die onderwerp omskryf word. Op grond hiervan word 'n aantal eienskappe geïdentifiseer wat ter sake is in die geval van die Afrikaans letterkunde en bespreek aan die hand van verwysings na 'n aantal jong Afrikaanse digters wat in die afgelope dekade of wat gedebuteer het, naamlik Ronelda Kamfer, Loftus Marais, Jolyn Phillips, Bibi Slippers en Pieter Odendaal. Ek argumenteer ten slotte dat sienings soos dié van Casanova dat klein letterkundes literêr armoedig en agterlik is, uitgelewer aan die hegemonie van realisme, 'n funksionalistiese estetika en die mees konserwatiewe literêre vorme 'n growwe vertekening sou wees indien toegepas op die situasie van die Afrikaanse letterkunde soos wat die manifesteer in die werk van hierdie jong digters.

UNIVERSITEIT
GENT

Keynote lezingen

Ronelda Kamfer (Rhodes University)

Ronelda Sonette Kamfer is in 1981 in Blackheath. Op driejarige ouderdom gaan bly sy by haar oupa en ouma, wat op 'n appelplaas by Grabouw gewerk het. Sy is terug na haar pa en ma, Gertrude en Ronald, toe sy tien was. Hulle verhuis later na Eersterivier op die Kaapse Vlakte, waar sy eerstehands kennis maak met die berugte bendekultuur. Ronelda skryf haar eerste gedigte as 'n tienderjarige as 'n manier om aan haarself uitdrukking te gee. Sy matrikuleer in 1999 aan die Eersterivier Sekondêre Skool. Na skool werk Ronelda as verpleegster, kelner en administratiewe assistent by 'n bemerkingsmaatskappy.

Haar gedigte word opgeneem in *“Nuwe stemme 3”*, *“My ousie is 'n blom”* en die Nederlandse kultuurtydskrif *Bunker Hill*. Haar indrukwekkende debuut met *“Noudat slapende honde”* oes allerweë gunstige kritiek in. Die gedigte beeld in Kaapse spreektaal die uitsigloosheid van die harde werklikheid van lewe op die Kaapse Vlakte uit. Sy slaag daarin om die taal van die gemeenskappe realisties weer te gee, op so 'n vars en rou manier dat die Afrikaanse, Engelse en Kaapse uitdrukkings saamsmelt sonder enige sweem van onnatuurlikheid. Die tragedies van vaders wat hulle kinders verlaat, dwelms, benedeleiers en kinders wat dinge doen wat hulle nie hoef en behoort nie is alles temas vir die gedigte. In hierdie sosiale kommentaar word die mooi woord deurgaans vermy en word eerder gefokus op die eenvoudige, harde, maar raak woord, wat die woede en frustrasies van die gemeenskap weerspieël. Die toon van die gedigte is hoofsaaklik liries, met die persoonlike emosie wat voorop gestel word, terwyl daar ook sommige verhalende verse is. Die gedig, *“vergewe my maar ek is Afrikaans”* is 'n hoogtepunt met sy sosiale kommentaar en die metaforiese aard van die boodskap. Daar is verder etlike verse met skrynende maatskaplike kommentaar, soos *“Klonkies”* en *“Pick 'n Pa”*, laasgenoemde oor afwesige vaders, terwyl *“Die huisvrou”* se eerlike uitbeelding van die minder bevooroordeelde maar hardwerkende vrou ook tref. *“Klein Cardo”* vertel die aangrypende verhaal van 'n jong slagoffer van geweld op die Kaapse Vlakte. In 2009 word die Eugène Marais-prys aan *“Noudat slapende honde”* toegeken (wat sy deel met Loftus Marais) en hierdie bundel is in dieselfde jaar die naaswenner van die Ingrid Jonker-prys.

Sy volg dit op met *“Grond/Santekraam”*, waar die titel betrekking het op grond, besittingsreg daarop en veral die gedwonge verskuiwings daarvandaan, terwyl Santekraam 'n Nederlandse en ou Afrikaanse woord is wat “die res” beteken. Die lewensverhaal en wedervaringe in 'n onregverdig politieke bestel van die digter se ma se familie, die Granfields, vorm 'n vername motief regdeur die bundel. Dit behandel grond en gedwonge verskuiwings, met 'n fokus op die gemeenskappe van Skipskop (die vissersdorp naby Waenhuiskrans), Kassiesbaai en Bredasdorp. Hierdie bundel is in 2012 op die kortlys vir die toekenning van die ATKV-poësieprys en is geïllustreer deur die broers Nathan en André Trantraal.

“Hammie” se titel is Kaaps vir “moeder” of “ma” en die bundel bevat dan ook hoofsaaklik gedigte oor die moeder, wat in 2011 oorlede is. Die res van die gedigte handel oor ander familieleden en kennisse, aktuele verse oor die land en die sosiale omgewing, asook die taal en digterskap. Treffend in die bundel is die openhartige skryfstyl, waarin die lewens en gevoelens van gewone mense op outentieke wyse belig word. Die verhouding met die moeder word uit verskillende hoeke belig, soos die persoonlike verlies, die verantwoordelikhede wat beide teenoor mekaar en die res van die gesin dra en die reaksie van ander.

Sociolinguïstische stratificatie in het Namibisch Afrikaans: Percepties en huidige variatiepatronen

Gerald Stell (*Hong Kong Polytechnic University*)

Deze lezing presenteert recent onderzoek naar het Afrikaans in Namibië, waar het tegenwoordig fungeert als informele voertaal naast het Engels, dat als enige officiële taal verklaard is en als algemeen onderwijsmedium ingevoerd is toen het land onafhankelijk werd van Zuid-Afrika in 1990. Het eerste deel van de lezing wordt besteed aan percepties van variatie in Namibische variëteiten van het Afrikaans. Er wordt hierbij getoond dat het Afrikaans over het algemeen sterk geassocieerd wordt met het zuiden en het midden van het land, en meer specifiek met stedelijke gebieden. Over het algemeen wordt 'goed' of 'correct' Afrikaans geassocieerd met Witten en Basters, onder wie het Afrikaans historisch een moedertaal is. Al is er vaak sprake van etnolecten, er zijn sterke aanduidingen dat het Namibisch Afrikaans etnisch neutrale variëteiten aan het ontwikkelen is, met name in de vorm van *Kasietaal* en variëteiten die in de etnisch diverse kustgebieden gesproken worden. Het tweede deel van de lezing spitst zich toe op sociofonetische variatie in het Namibisch Afrikaans op basis van een etnisch representatieve steekproef. Er wordt hierbij getoond dat variatiepatronen in hoge mate tegelijk samenvallen met historische raciale onderscheidingen en moedertaalachtergronden. Witte variëteiten blijven sterk lijken op Zuid-Afrikaanse modellen terwijl de andere (L1/L2) variëteiten duidelijk aan het divergeren zijn van die modellen. Hierbij lijken de meeste niet-moedertaalsprekers Baster- en Kleurling-modellen te volgen, al zijn er tekenen dat er ook convergentie aan de gang is rond een kenmerkende 'zwarte' variëteit. Het derde en laatste deel van de lezing wordt besteed aan grammaticale vormen van het Afrikaans en codewisselingspatronen waaraan het Afrikaans deelneemt. Hierbij wordt gewezen naar 1) de sterke grammaticale invloed die Kleurling- en Baster-variëteiten hebben op de variëteiten van niet-moedertaalsprekers, en 2) de vormen van de verschillende stylistische registers (intra-etnisch en inter-etnisch) waarvan het Afrikaans deel uitmaakt onder Kleurlingen/Basters en Zwarten. Er wordt specifieke aandacht besteed aan *Kasietaal*, de informele voertaal die in Katutura – de historisch zwarte buurt van Windhoek – ontstaan is in de post-afhankelijkheidsperiode. Tenslotte levert de lezing commentaar op de vergelijkbaarheid van de Namibische en Zuid-Afrikaanse taaltoestanden en op het kenmerkende status van Namibië als nationaal context waarin het Afrikaans een politiek en etnisch neutrale rol blijft spelen.

'Taalvariatie in het Afrikaans', 'Literair oeuvre van Breyten Breytenbach'
Nathan Trantraal (Rhodes University)

Inleiding

My studie fokus op hoe ek te werk gaan met Kaaps as akademiese taal vir onderrig, die taal se toeganklikheid vir die uitskrif van temas wat arm mense en gemarginaliseerdes binne die Afrikaanse letterkunde aanspreek en hoe dit die tradisionele idees rondom wat literêr is of wat letterkundige waarde het konfronteer. Ook hoe dit in gesprek tree met die wêreld literatuur en taalgeskiedenis. Ek gebruik die werke van onder andere; Louis Ferdinand Celine en Dante Alighieri se *De vulgari eloquentia*. Met direk betrekking tot hierdie colloquium ondersoek ek Breyten Breytenbach se rol en invloed op die moderne Afrikaanse narratief.

Proses

Voordat ek my verhandeling kon begin skryf moes ek en my studieleier eers uitvind of dit gedoen mag word. 'n Paar gerespekteerde akademici het hul insigte en opinies gelewer.

Kort anonieme uittreksels uit van die akademici se terugvoer ivm die kwessie: *Teoretiese/analitiese deel*

Daar is vir my geen twyfel dat dié gedeelte in Standaardafrikaans geskryf moet word nie, en dat aan al die vereistes vir 'n behoorlike hoëvlak akademiese verhandeling moet voldoen nie. 'n Mens moet onthou dat hierdie deel veronderstel is om 'n gesprek met 'n gemeenskap van wetenskappers te voer waar 'n bepaalde vaktaal tot stand gekom het. Kaaps is nie 'n gestandaardiseerde vaktaal nie maar 'n spreektaalvorm.

Kreatiewe werk: Dit is vir my duidelik dat hier heelwat ruimte is om spreektaal, enige vorm van spreektaal aan te wend...Sou in die verskiet die standaardisering van Kaaps plaasvind, sal daar geen probleem wees om 'n tesis in daardie vorm aan te bied nie. Tans is dit nie aangewese nie.

Vraag is: Sou mens iemand in Fisika of Wiskunde laat skryf in Kaaps of in Wes-Indiese dialek? Ek glo nie die vraag sal eens gevra word nie?

Aan die ander kant is dit seker ook so dat elkeen van ons ...selfs in standaardafrikaans 'n bepaalde styl het. Opperman in Digtors van dertig of Van Wyk Louw in talle opstelle of Kannemeyer in sy geskiedenis of Cloete, het elkeen, al meen hulle (en ons almal) dat hulle in standaardafrikaans skryf, 'n eie styl. En dit dra by tot die werk. Kan Trantraal nie met sy skryf in Kaaps so iets bydra tot die werk nie?

Ten slotte

Die slot som van my studie het uitgeloop op twee verhandelinge een in Standaard Afrikaans en een in Kaaps wat die bogenoemde kwessies en bekommernisse aanspreek, asook 'n volledige digbundel.

Oorblyfsels en ander klein dinge

Fanie Olivier (Universiteit van Venda)

Aftakeling, dood en ontbinding is 'n deurlopende motief in Breyten Breytenbach se werk sedert sy debuteer in 1964 en in baie opsigte kan sy gedigte as oorblyfsels van hierdie prosesse in hulle baie gedaantes beskou word. Of ten minste die verkenning daarvan. Die son [en ons eie bestaan, dus] is die oorblyfsel van iets wat lankal reeds vergaan het. In een van die hoofstukke in haar versameling Breytenbach-opstelle *Die mond vol vuur* praat Louise Viljoen van "'n Poësie van uitwissing" en Helize van Vuuren verwys daarna dat Breytenbach verse maak oor "dit wat gedoem is tot verdwyning" in die artikel "'n Logografie van verdwyning: Breyten Breytenbach se vyfen-veertig skemeraandsange uit die eenbeendanser se werkruimte (2014)"

Hierdie referaat is egter nie 'n gesels oor oorblyfsels as iets abstrak nie, maar wil spesifiek kyk na dinge wat saamhang met die terugkeer van die woord as titel of deel van 'n titel van 'n bundel, of wat om een of ander rede daarby betrek kan word.

In dié konteks duik dit in 1970 die eerste keer in Breyten Breytenbach se oeuvre op toe 'n klompie gedigte nie plek kry in die bundel *Kouevuur* nie en afsonderlik deur Daantjie Saayman se Buren uitgegee word in 'n beperkte oplaag. Die volledige titel was *Oorblyfsels uit die pelgrim se verse na 'n tydelike*. Die publikasiegeskiedenis van hierdie bundeltjie is op sigself belangrik, ook die wyse waarop dit in die latere *Kouevuur* en in die versamelbundels sou verskyn. Die referaat gaan egter nie net oor hierdie bundeltjie nie, maar ook oor ander publikasies met dieselfde naam, waardeur die woord telkens met ander betekenis gelaai word of "kleiner bundels" vir soverre die publikasie en teksversorging wat in die uiteindelijke byeenversamelde bundels verlore gaan. Die ander bundels is *Oorblyfsels, 'n Roudig* [uit 1997], *Oorblyfsel/Voice over* [2011], *Oorblyfsel* onder die skryfnaam Blackface [2014] en *Plakboek* uit 1994.

Die Oorblyfsel-bundels is nie almal klein nie. Die eerste was klein in formaat en met n paar gedigte, die volgende twee standaard in formaat. maar ook met min gedigte. *Oorblyfsel* deur Blackface is in uiterlike formaat klein, maar bevat weer baie gedigte. En met 'n interessante publikasiegeskiedenis. *Plakboek*, aan die ander kant, is rondom sy afmetings die grootste bundel, hoewel

Onder die klein dingetjies [maar met 'n ander naam], is daar ook iets soos *Plakboek*, wat in afmetings Breytenbach se grootste bundel is, maar met net enkele gedigte en met 'n publikasie-geskiedenis wat nie verlore behoort te gaan nie.

Vertalerspanel in samenwerking met de Vakgroep Vertalen, Tolken en Communicatie (UGent) en het Centrum voor Literatuur in Vertaling – ingeleid door Désirée Schyns en Yves T’Sjoen, met:

- Jerzy Koch
- Georges Lory
- Louise Viljoen
- Breyten Breytenbach

Tijdens het vertalerspanel (geleid door Désirée Schyns en Yves T’Sjoen) met Georges Lory (vertaler in het Frans), Jerzy Koch (vertaler in het Pools), Louise Viljoen (auteur van *die mond vol vuur Beskouings oor die werk van Breytenbach*) en Breyten Breytenbach, besteden we aandacht aan het transnationale karakter van Breytenbachs poëzie en aan de internationale verspreiding van zijn werk dankzij vertalers. Georges Lory en Jerzy Koch kozen onderstaande gedichten die onder meer centraal zullen staan:

Keuze Georges Lory, uit *op weg naar kû*

(vir Lot se vrou)

jy is my lewe,
jammer om jou nou
met my ontbinding
in te moet kleur
en jou gee tegelykertyd
sodoende te bevry
van die duister lig
in woorde se uitveegesig:
maar laat ons ons berusting vind
in so ’n eenmalige lotsverstrengeelde
strewe om verby sterwe te kom
sodat jy, lees-engel,
my mag vergeet en jy jou
my woordsterfverfwerk kan vergewe
om te wéét: verbind in lig se verblinding
het ons vlerkeskeur nooit bestaan

9.11 op pad na Kû

(die buite in te neem waar die binne

spieëlvergaan)

om uit te kyk op niks
te belewe daar is niks
of selfs die vel van niks
of selfs die skyn van niks
om te knik en uit kan kyk
asof die son om die planeet
sou wentel om die bome
teen die bult gebaai
in lig te vra vir die dans
van bewegingloosheid
wit bedwelming van jasmyn
deur die ritme-raam
oop ademing van wind:
goeiemôre, son.
hoesê? nee, niks slaap nie

Keuze Jerzy Koch

9.4.1. die selfie 2: uit *op weg naar kû*

en sien: oorhoofs 'n stroom sterre
in vloed na die nêrens
en tussen die lettergrepe soos geheue gesigte

kyk: die suiderkruis om die hals
van die lyk van die digter
klokklok vooroorbukkend van die misterie
van woordverval met handskryf
wou besweer, en verdrink het
in die alfabet van die weerspieëlniet

4. met vetkryt, uit *Lady one*

kom ons skryf 'n gedig
soos jy 'n vars lemoen in 'n glas uitpers
en in die sap die boord kan proe
vol son en wind en die glans
van liefdeswoorde

soos jy as klein kind skool toe loop
en in die eerste son hoor vlerkklap en kraai
en lemoenblaarbootjie in die leivoor loods
om agter die luglyn in 'n hawe aan te kom
van ongekende skatte, van mense wat twee-twee
hand-om-die-hart liefdeswoorde fluister

soos jy met die laaste fluister in die nag
jou naam vergeet en die maan onthou
wat jou deur duister boorde
en verre hawens lei
om in die toemaak aarde
'n woord van liefde te word

kom ons skryf papier se toemaak
kom ons skryf die helder spieël
kom ons skryf 'n herkenbare gesig
kom ons skryf die water en die aarde
en die aande
en 'n lemoen
en die liefdeswoorde

UNIVERSITEIT
GENT

Abstracts Taalkunde

Gaan haal die sjampanje! Een corpusanalyse van complex initials.

Liesbeth Augustinus & Peter Dirix (KULeuven)

In Afrikaanse hoofzinnen verschijnt het hoofdwerkwoord doorgaans op de tweede zinspool als het geselecteerd wordt door een hulpwerkwoord op de eerste zinspool (1). Een alternatieve constructie, waarin het hoofdwerkwoord samen met het hulpwerkwoord op de eerste zinspool staat, is echter ook mogelijk (2).

Ek kom hier werk soek.

Ek kom soek hier werk.

In de literatuur staan constructies als (2) bekend als *complex initials* (CI) of *quirky verb second*, in tegenstelling tot *simplex initials* (SI) zoals in (1). Zowel Ponelis (1993), Robbers (1997) als De Vos (2006) vermelden dat het fenomeen optioneel is voor een aantal werkwoorden. Een aantal constructies zoals *gaan haal* en *laat kom* zijn wellicht gelexicaliseerd (Ponelis 1993), maar volgens Robbers (1997) is er in de meerderheid van de gevallen geen semantisch onderscheid te maken tussen de twee constructies. Andere auteurs geven wel suggesties voor mogelijke betekenisverschillen, zoals een causatieve versus een permissieve betekenis in het geval van *laat* (De Vos 2006). Deze hypothesen zijn echter nog niet getoetst op basis van een uitgebreid corpusonderzoek.

In dit onderzoek gaan we na welke factoren de alternantie tussen de twee constructies bepalen aan de hand van de corpora in Korpusportaal (VivA 2018). We onderzoeken dit voor de werkwoorden *gaan*, *kom* en *laat* in hoofzinnen, aangezien uit de descriptieve literatuur en een aantal beperkte corpusstudies blijkt dat die werkwoorden productief gebruikt worden in beide constructies (Ponelis 1993, Klein 2009).

De corpusresultaten bevestigen dat de drie werkwoorden inderdaad in beide constructies voorkomen:

	Frequentie CI	Frequentie SI
<i>gaan</i>	2 453 (16,31%)	12 588 (83,69%)
<i>kom</i>	1 629 (75,82%)	519 (24,18%)
<i>laat</i>	924 (13,37%)	5 989 (86,63%)

Als we echter de combinatie met het hoofdwerkwoord in acht nemen, valt het op dat minder dan 12% van de constructies de variatie werkelijk vertoont. Ook binnen die groep is er vaak een voorkeur van het hoofdwerkwoord voor een specifieke constructie. Zo komt de combinatie *gaan + haal* bijna uitsluitend voor in de CI-constructie (3); SI-constructies zijn echter niet geheel onmogelijk (4).

Sy ma gaan haal 'n halwe brood.

Hulle gaan die mechanic haal.

We presenteren de resultaten van een distinctieve collexeemanalyse (Gries & Stefanowitsch 2004), waarmee we hebben gedetecteerd welke werkwoorden significant ($p < 0,05$) aangetrokken worden door een van de twee constructies. Daaruit blijkt dat voor *gaan*, *kom* en *laat* het hoofdwerkwoord een bepalende factor is in de keuze voor een CI- of een SI-constructie.

In toekomstig onderzoek zullen we nagaan aan de hand van een logistische regressieanalyse welke andere factoren een invloed hebben op de keuze tussen de twee constructies (bv. semantiek).

Bibliografie

Mark De Vos (2006). *Quirky Verb-Second in Afrikaans: complex predicates and head movement*. In: Jutta Hartmann, László Molnárfi (red.): *Comparative Studies in Germanic Syntax: From Afrikaans to Zurich German*. John Benjamins, Amsterdam/Philadelphia. Stefan Th. Gries en Anatol Stefanowitsch (2004). *Extending collocation analysis: A corpus-based perspective on 'alternations'*. In: *International Journal of Corpus Linguistics*, 9 (1), pp. 97-129. John Benjamins, Amsterdam/Philadelphia.

Yolandi Klein (2009). *Syntactic Variation in Afrikaans – An Empirical Study*, MA-thesis, Universiteit van Kaapstad, Kaapstad.

Fritz Ponelis (1993). *The Development of Afrikaans*. Peter Lang, Frankfurt am Main.

Karin Robbers (1997). *Non-finite Verbal Complements in Afrikaans: A Comparative Approach*. Holland Academic Graphics, Den Haag.

Virtuele Instituut vir Afrikaans (ViVA) (2018). Korpusportaal: Omvattend 1.4. <http://viva-afrikaans.org>

Dialect interference in the writing of first-year Afrikaans students

Donovan Lawrence (Universiteit van Wes-Kaapland)

Dialect interference refers to the phenomenon whereby the surface features of the spoken dialects of some native speakers interfere with or inhibit the production of the standard variation of a language (Hartwell 1984). Simply put: some students write “wrong” because they don’t speak “right”. This paper forms part of a larger research project at the University of the Western Cape investigating the development of students’ language abilities over a three-year period. The main purpose of the project is to re-invent the content and teaching of Afrikaans undergraduate modules in such a way that it will not only be aligned to students’ language profiles and abilities but also help them advance from having Basic Interpersonal Communicative Skills (BICS) in their first-year to Cognitive Academic Language Proficiency (CALP) (Cummins 1979; 1981) by the time they exit the university.

When a group of 151 first-year Afrikaans students used the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) to assess their language abilities, 30% rated themselves on the highest levels as being proficient writers, i.e. being able to use the appropriate writing style for different contexts. 69% rated themselves as independent writers having the ability to write clear, detailed text on a wide range of subjects.

However when the writing of these same students were analysed it showed not only a significant use of colloquialisms and dialectal forms but also general trends of informalisation (see Saal & Lawrence 2019) pointing towards an inability to use an appropriate writing style. Research done by Snell (2014) and others found that young people (regardless of their home dialect and accent) will not only encounter difficulties in handling the complexities of the written structure of a language but also in understanding the differences between spoken and written styles.

Having 95% of these students coming from the same geographical area (the Western Cape) it was anticipated that their writing will be strongly influenced by the Southwestern dialect of Afrikaans and their essays will show examples of lexical and grammatical markers typical of sub-varieties such as *Kaapse Afrikaans*, *Overbergse Afrikaans*, *Bolandse Afrikaans* en *Weskus Afrikaans*.

The reciprocal influence of colloquial Afrikaans and the standard variation Afrikaans has been documented (Ponelis 1994; Hendricks 2017) and shows on the one hand how the standard variety is enriched by spoken dialects but also how certain variants of the Southwestern and Northwestern dialects of Afrikaans are stigmatised.

The findings of this paper show that there are indeed signs of dialect interference in the written Afrikaans of these students that impact on their ability to use an appropriate writing style. It further shows that students might have the inability to distinguish between styles appropriate for informal (speaking) and formal (writing) contexts.

Any intervention to assist students in the development of their writing ability will have to take cognisance of the nature and extent of dialect interference as well as the broader context of an increased influence of English on Afrikaans as well as the increased use of regional dialect forms in formal contexts.

'Objective vir' on the rise? Een diachroon corpusonderzoek naar het gebruik van vir als objectsmarkeerder

Dario Rens (Universiteit Gent)

Vir als objectsmarkeerder is een veelbesproken fenomeen uit de Afrikaanse grammatica (zie o.a. Raidt 1969, 1976; Ponelis 1979, 1993, Molnárfi 1997, 1999, 2002). Het voorzetsel gaat doorgaans een menselijk direct of indirect object vooraf (Raidt 1969:36-37):

Ons sal vir oom Appie moet gaan roep.

Hy gee vir hom 'n klap.

Sterker nog, Raidt (1969:35-36) beweert dat *vir* voor een zaakobject onmogelijk is en dus als voorzetsel bij levenloze objecten niet gebruikt kan worden. "However, objective *vir* is on the rise," schrijft Ponelis (1993:267), waarna hij twee voorbeelden geeft van *vir* als objectsmarkeerder bij eiggennamen van levenloze objecten:

Daar onder sien 'n mens vir Stellenbosch.

Het jy vir 'Grapes of wrath' geles?

Hoewel *vir* gebruikelijk is bij menselijke eiggennamen - en zelfs verplicht is voor menselijke eiggennamen in informeel, gesproken taalgebruik (Ponelis 1979:203) - lijkt het gebruik van *vir* voor eiggennamen van levenloze objecten een innovatie. Daarnaast is *vir* gebruikelijker geworden bij voornaamwoorden die naar een levenloos object verwijzen (Ponelis 1993:267):

Ek sal vir hulle (=boeie) fyn en flenters breek.

Lees vir hom (=tydskrif) deeglik.

Ponelis merkt wel op dat in bovenstaande zinnen *vir* een affectieve waarde met zich meedraagt.

Vir als objectsmarkeerder lijkt zich dus tijdens de 20ste eeuw syntactisch uitgebreid te hebben. Er is echter nog geen kwantitatieve data om die bevindingen te onderschrijven (Ponelis 1993:269). Daarnaast werden uit het diachrone corpus Afrikaans van Kirsten (2015), dat bestaat uit corpusmateriaal van vier decennia uit de 20ste en 21ste eeuw (1911-1920, 1941-1950, 1971-1980, 2001-2010), 200 *vir*-attestaties per decennium geanalyseerd. Hoewel in de eerste drie decennia ongeveer 20 *vir*-constructies gevonden werden per decennium, werden in het vierde decennium 42 *vir*-constructies gevonden. Wijzen deze cijfers op een effectieve verdubbeling van het aantal *vir*-constructies in het laatste decennium? En in welke mate zou deze stijging te maken kunnen hebben met de syntactische uitbreiding van de *vir*-constructie? Om deze vragen te beantwoorden, analyseren we alle *vir*-attestaties in het diachrone corpus van Kirsten (2015) en gaan we na in welke mate *vir* zich inderdaad syntactisch uitgebreid heeft tijdens de 20ste eeuw en hoe die syntactische uitbreiding zich heeft voortgezet aan het begin van de 21ste eeuw.

References

Kirsten, J. 2015. The use of *was* in Afrikaans passive constructions. A diachronic corpus study. *Southern African Linguistics and Applied Language Studies* 33:159-170.

Molnárfi, L. 1997. Preposisie of kasusmarkeerder? - oor die status van *vir* in Afrikaans. *Tydskrif vir Geesteswetenskappe* 37:89-106.

Molnárfi, L. 1999. Zur diskurskomponente in der sprechsprache. *Vir* als rhemamarkierer im Afrikaans. *Folia Linguistica* 33:75-100.

Ponelis, F.A. 1979. *Afrikaanse sintaksis*. Pretoria: Van Schaik.

Ponelis, F.A. 1993. *The development of Afrikaans*. Frankfurt am Main: Peter Lang.

Raidt, E.H. 1969. Die gebruik van *vir* in objekskonstruksies. *Tydskrif vir Geesteswetenskappe* 9:30-49.

Raidt, E.H. 1976 [1994]. Die herkoms van objekskonstruksies met *vir*, in: E.H. Raidt (red.), *Historiese taalkunde. Studies oor die geskiedenis van Afrikaans*, 116-147. Johannesburg: Witwatersrand University Press.

Variatie en verandering in Afrikaanse argumentstructuurconstructies

Timothy Coleman (Universiteit Gent)

In deze lezing bespreek ik een paar verschillende voorbeelden van vormelijke en/of inhoudelijke variatie en verandering in Afrikaanse argumentstructuurconstructies, waarbij ik deels put uit bestaand eigen onderzoek, deels ook nieuwe voorbeelden presenteer. Aan bod komen bijvoorbeeld (i) het nieuwe gebruik in informeel, omgangstalig Afrikaans van een constructie die lijkt op de Engelse *into*-causative met o.a. werkwoorden uit de ‘bedriegen’-sfeer zoals *kul*, *bedrieg*, *swendel*, enz. – zie (1) voor een voorbeeld; en (ii) variatie in een aantal zgn. ‘fake object’-constructies in het Afrikaans, zoals de Afrikaanse variant van de *weg*-constructie in (2). De bedoeling van de korte bespreking van die verschillende gevallen is om een indruk te geven van de meerwaarde die contrastief onderzoek Nederlands-Engels-Afrikaans kan opleveren voor constructiegrammaticale theorieën over taalverandering.

- (1) *Na 34 jaar skop jy die skoene uit die pad [...], koop net hemde wat nie stryk nodig het nie, en manipuleer hom in kosmaak in.* (Internetvoorbeeld)
- (2) *In tien jaar het Gavin Rajah vir hom 'n pad oop ontwerp tot in die midde van 'n internasionale A-lyst van glansmense.* (Taalkommissiekorpus)

‘n Spectacular vernacular: hoor wat sê Kaaps vir taalwetenskaplikes

Theresa Biberauer (Cambridge University)

Kaaps, oftewel die moedertaalvariante van Afrikaans wat op die Kaapse skiereiland gepraat en al hoe meer geskryf en kreatief aangewend word, is vanuit ‘n taalwetenskaplike perspektief vol verrassings. Die doel van hierdie praatjie is om ‘n paar hiervan uit te lig wat belangrike implikasies het vir die debatte rondom Kaaps as andersyds die oudste en andersyds ook die mees kontak-beïnvloede moedertaal-Afrikaans.

Drie eienskappe wat algemeen met nie-gestandaardiseerde kontaktale en dus dikwels ook met Kaaps geassosieer word, is:

- (i) uitgebreide strukturele beïnvloeding deur die taal/tale waarmee hulle in kontak is;
- (ii) ‘n vereenvoudigde struktuur relatief tot nie-kontakvariante van die betrokke taal; en
- (iii) groter onvastheid ten opsigte van grammatikale konvensies (sg. *opsionaliteit*).

Die leksikale invloed van tale soos Maleis, Arabies en veral Engels is in moderne Kaaps ooglopend (vgl. o.m. die onlangse debat oor Kaaps-spesifieke woordeskat wat meestal in die *WAT* ontbreek). Onderzoek mens egter die grammatika, word dit gou duidelik dat die invloed van ander tale heelwat meer oppervlakkig is as wat mens aanvanklik sou dink. Op strukturele vlak handhaaf Kaaps byvoorbeeld die ingewikkelde woordordepatrone wat kenmerkend is van Wesgermaanse tale (V2, OV, werkwoordklusters) - iets wat Engels al vroeg in sy kontakgeskiedenis nie kon doen nie (Fischer et al. 2000). Afwykings van moontlikhede wat in Nederlands en Duits beskikbaar is, insluitend op die oog af “Engelse” woordorde (d.w.s. SVO soos by *Jy moet toemaakie dee!* = ‘Jy moet die deur toemaak!’), blyk by nadere ondersoek ‘n gespesialiseerde innovasie te wees met bepaalde diskoersfunksies. Ewe interessant hoor (en lees) mens in Kaaps “ou” vorme en patrone wat o.a. in Standardafrikaans verlore gegaan het - vgl. byvoorbeeld die sistematiese gebruik van *it* en *is* (1-2), en die gebrek aan “on-Nederlandse” praeteritum-assimilasie (Ponelis 1993:439ff) in Kaaps (3):

- (1) **It** is practically lieg. (= ‘dit’) [Trantraal 2018:57]
- (2) ‘Naai, **is** orait **is** biete as niks.’ (= ‘dis’) [Trantraal 2018:20]
- (3) Õs **kan** nou byrie hys gesit et en niks doen. (= **kon** ... gesit het)
[Trantraal 2018:78]

Vanuit ‘n strukturele oogpunt het Kaaps dus beslis nie meer Engels geword nie!

En dat dit insiggewend is om van vereenvoudiging te praat of van ‘n “losser” grammatika is ook allermins voor-

die-hand-liggend. Kaapsspekers gebruik byvoorbeeld konsekwent die dubbele *nie* - selfs met nuut-ingeburgerde negatiewe vorme (4); sogenaamde *differential object-marking* (5) wat baie anders is as dit wat in Maleis aangetref word; en die uitgebreide, meer spreker-hoorder-georiënteerde voornaamwoordstelsel waar *it*, *daai*, en *haai* moontlikhede ontsluit wat nie so geredelik in Standaardafrikaans beskikbaar is nie.

(4) Daa is **fokol** plek innie taxi **nie**. [Trantraal 2018:80]

(5) My pa het **vi** Mr Snuggles huis toe gebring ... [Rhys 2018:24]
(*Mr Snuggles* = 'n teddiebeer)

In terme van Trudgill (2011) se gesaghebbede sosiolinguistiese tipologie, dui hierdie behoud en verdere ontgin van komplekse strukture op 'n kontakscenario waarin **moedertaalsprekers** langtermyn kontak met sprekers van ander tale gehad het. Met ander woorde, moderne Kaaps sê self dat hierdie 'n **ou moedertaal** is met sprekers wat nou al oor eeue heen hulle taal omvorm en al hoe meer hulle **eie** maak.

Bronne

- Fischer, O. et al. (2000). *The Syntax of Early English*. Cambridge: CUP.
Ponelis, F. (1993). *The Development of Afrikaans*. Duisburg: Peter Lang.
Rhys, C. (2018). *Kinnes*. Cape Town: Kwela.
Trantraal, N. (2018). *Wit issie 'n colour nie*. Cape Town: Kwela.
Trudgill, P. (2011). *Sociolinguistic Typology: Social Determinants of Linguistic Complexity*. Oxford: Oxford University Press.

The Roomse gevaar: Exploring a Catholic variation in the Afrikaans language

Anastasia de Vries (Universiteit van Wes-Kaapland)

Variation in a language can be attributed to various social and/or cultural factors or variables, among which differences in religious beliefs among for example Catholic Christians, Protestant Christians, Muslims and Jews (Carstens, 2011: 277).

Quite a few studies point to the correlation between Afrikaans and the Muslim faith, from which developed a variation, Muslim Afrikaans, within the variety or dialect known as Cape Afrikaans (Davids: 2011, 2017; Otto: 2017 and Le Cordeur: 2011). However, till now there is a lack of research investigating linguistic variation determined by differences within the Christian faith community.

Yet, because Afrikaans was standardised by developers from a Reformed background many religious terms from other denominations, among whom the Catholic Church, do not form part of the language's core vocabulary or linguistic character (De Wet: 1997 and Gomes: 1962). This gives the impression that there is no, or very little differentiation in the Afrikaans used for Christian religious purposes or that the general religious register portrays the culture and identity of every Afrikaans Christian. To a large extent terms used by Catholics to express their Christian faith are unknown to many speakers of Afrikaans.

Gomes (1962: 2) opines that the development of Afrikaans was strongly supported by Calvinism which simultaneously excluded every form of a possible Catholic contribution. In the process a religious register was created in and through which Afrikaans speaking Catholics could hardly express their Christian beliefs, thinking, culture and identity.

Thus an Afrikaans variety had to be created specifically for Catholics, primarily through translations from Latin, English and Dutch, in turn creating variation within the general Afrikaans church or Christian religious register. However, till now this registervariety, Catholic Afrikaans, has neither been linguistically or sociolinguistically analysed and described as part of the diversity present in the Afrikaans language.

Thus the aim of this contribution is to draw attention to the existence of a distinctive Catholic variety in Afrikaans, shedding light on the religious and cultural factors or variables underlying Afrikaans in a Catholic context and to show how it contributes and/or contributed to the development and growth of the Afrikaans language.

Prehistorisch taalcontact tussen Bantoe-talen en Khoisan-talen in zuidelijk Afrika

Hilde Gunnink (Universiteit Gent)

Voor de komst van het Nederlands en andere Europese talen werd het zuidelijk Afrikaanse taallandschap gedomineerd door twee taalgroepen, Khoisan en Bantoe. Khoisan-talen zijn talen die uiteenvallen in drie losse taalfamilies die gekarakteriseerd worden door het gebruik van klikfonemen. Sommige Khoisantalen hebben een bijzonder lange geschiedenis en worden alle enkele tienduizenden jaren in zuidelijk Afrika gesproken. Sprekers van Bantoe-talen daarentegen zijn minder dan twee millennia geleden naar het gebied gemigreerd, en sindsdien is er intensief en langdurig taalcontact geweest tussen Bantoe-sprekende en Khoisan-sprekende gemeenschappen. Hoewel de meeste Khoisan-talen nu uitgestorven zijn, zijn sporen ervan terug te vinden in verschillende zuidelijk Afrikaanse Bantoe-talen, bijvoorbeeld in het gebruik van klikfonemen, maar ook in andere ontleende fonemen en in bepaalde grammaticale constructies. In dit paper geef ik een overzicht van taalkundige invloeden uit Khoisan-talen in Bantoe-talen van zuidelijk Afrika, en geef ik een interpretatie van de eerdere sociale en culturele omstandigheden van het contact waarin deze invloeden hebben plaats gevonden. Ik zal aantonen dat, ondanks de huidige gemarginaliseerde positie van Khoisan-sprekende gemeenschappen, eerdere contacten met Bantoe-sprekende gemeenschappen eerder op gelijke voet plaatsvonden, en dat er indicaties zijn dat Bantoe-sprekers hun Khoisan-sprekende buren zelfs een bepaald prestige toekenden. Op deze manier kan een analyse van taalcontact op basis van synchrone taalkundige gegevens inzicht geven in de verder grotendeels onbekende prehistorie van zuidelijk Afrika.

Meertaligheid in het Zuid-Afrikaanse hoger onderwijs: translanguaging en epistemologische toegang

Alexander De Soete (Universiteit Gent)

Vijfentwintig jaar na de geboorte van een democratisch Zuid-Afrika wordt het duidelijk dat de wettelijke voorzieningen voor meertaligheid in het onderwijs niet altijd gereflecteerd worden in de eigenlijke lespraktijk (Heugh, 1999; Probyn, 2001; Brock-Utne, 2007; Stroud & Kerfoot, 2013). Eén van de grote uitdagingen in het Zuid-Afrikaanse tertiaire onderwijs is de integratie van de brede waaier aan thuistalen van de student in de lespraktijk om zo een egalitaire epistemologische toegang te verzekeren (Slembrouck, Valcke, Verdoolaege, 2013, p. 381).

Met het oog op een volledige aanwending van de meertalige repertoires van de studenten en het erkennen van linguïstische diversiteit als een bron van epistemologische toegang, suggereren Stroud en Kerfoot dat translanguaging in het tertiaire onderwijs kan bijdragen tot “het op- en uitbouwen van conceptueel inzicht in de materie” (2013, p. 402, mijn vertaling).

In het kader van mijn doctoraatsonderzoek zal ik op een multiperspectivistische wijze de effecten van translanguaging in het Zuid-Afrikaanse tertiaire onderwijs analyseren aan de hand van een pedagogische interventie aan de Universiteit van Wes-Kaapland. De impact van translanguaging in de les wordt vastgesteld vanuit drie verschillende oogpunten. De implicaties van een meertalige lespraktijk voor potentiële leerwinst worden bestudeerd aan de hand van inhoudelijke evaluatietesten, terwijl een interactionele analyse de invloed op de klasdynamiek tracht bloot te leggen. Verder zal een attitudinale studie de gevolgen op het vlak van welbevinden en identiteit in kaart pogen te brengen.

Referentielijst:

Brock-Utne, B. (2007). Language of instruction and student performance: New insights from research in Tanzania and South Africa. *International Review of Education*, 53, 509-530.

Heugh, K. (1999). Languages, development and reconstructing education in South Africa. *International Journal of Educational Development*, 19, 301-313

Probyn, M. (2001). Teachers' voices: teachers' reflections on learning and teaching through the medium of English as an additional language in South Africa. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 4 (4), 249-266.

Slembrouck, S., Valcke, M., Verdoolaege, A. (2013). Introduction. *Linguistics and Education*, 24, 381-384.

Stroud, C., Kerfoot, C. (2013). Towards rethinking multilingualism and language policy for academic literacies. *Linguistics and Education*, 24, 396-405

UNIVERSITEIT
GENT

Abstracts letterkunde

Die representasie van “verbeelde Afrikas” in die latere poësie van Breyten Breytenbach (van 1984–2014)

Alwyn Roux (UNISA)

In hierdie referaat word ondersoek ingestel na die representasie van “verbeelde Afrikas” in die latere poësie van die digterskilder Breyten Breytenbach. Die vertrekpunt is Breytenbach se toespraak wat hy in Oktober 2016 aan die Universiteit van Pretoria gelewer het, getiteld “Modernities & our inner Africas” (2018:5–17). Hierin gaan Breytenbach van die standpunt uit dat die konsep “Afrikaan” *nie* op ’n binêre sisteem, naamlik “Afrikaan” / “nie-Afrikaan” berus nie, maar dat dié begrip eerder as “veelvuldig” en “divers” (2018:5–6) bedink moet word. Vervolgens word die argument aan die hand van drie kontekste verken: (1) ’n historiese konteks waarin ondersoek ingestel word na Breytenbach se “om Afrika te verbeel”-projek by die Gorée-Instituut in Dakar, Senegal; (2) enkele filosofiese besinnings aan die hand van twee van Breytenbach se beskoulike tekste, naamlik “Imagining Africa” (2009:53–70) wat Breytenbach in Julie 2005 in Potsdam geskryf het, en “Imagine Africa” (2015:117–125) ’n toespraak wat Breytenbach in Maart 2007 by die Arterial-kongres by die Gorée-Instituut gelewer het; en (3) hoe hierdie idees rondom “verbeelde Afrikas” neerslag vind in sy latere poësie (van 1984 tot 2014). Die historiese agtergrond sluit in die ondersoek na die oprigting van die Gorée-Instituut na afloop van die Dakar-samesprekings in 1987 om sodoende lig te werp op die evolusie van Breytenbach se beskoulike tekste oor Afrika, wat onder andere gestalte vind in bogenoemde tekste wat bestudeer gaan word. Hierdie beskouings oor Afrika en wat dit beteken om Afrikaan te wees word dan die vertrekpunt vir die bestudering van Breytenbach se poëtiese tekste soos opgeneem in *Die singende hand. Versamelde gedigte 1984–2014* (2015). Die lesing van enkele van sy gedigte in hierdie tydperk word hiervolgens ’n toetsgeval om te sien tot in watter mate Breytenbach se filosofiese beskouings neerslag vind in sy poësie, indien enigsins. Terselfdertyd skep dit ook die moontlikheid vir die vergelykende lees van ander digters se werk wat die uitbeelding van Afrika en die betekenis van Afrikaan-wees op die hart dra.

Breytenbach door de ogen van Gerrit Komrij. Politieke beeldvorming van een vroege persona poetica

Yves T'Sjoen (Universiteit Gent)

Vanuit imagologisch en comparatistisch perspectief spelen anthologiebundels van anderstalige literatuur een belangrijke rol in het proces van cultuurtransmissie, meer specifiek in de beeldvorming van cultuur(producten) in andere taal- en cultuurgebieden. Niet alleen fictie en non-fictie (zoals reisliteratuur), doorgaans bestudeerd in imagologisch en transcultureel onderzoek, presenteren stereotypen van een natie of een literatuur. Gerrit Komrij's keuze van twee gedichten uit Breytenbachs debuut *Die ysterkoei moet sweet* (1964), opgenomen in *De Afrikaanse poëzie in 1000 en enige gedichten* (1999), kan worden verklaard vanuit een (politiek-)ideologische lezing van de vroege Breytenbach. Het zogeheten "hetero-image" is in dit geval de (impliciete) discursieve constructie van Afrikaanse poëzie. De uitgave van de bloemlezing is met name in Zuid-Afrika op de korrel genomen, precies vanwege de "Hollandse" stereotypering. In de paper wordt stilgestaan bij Komrij's idiosyncratische "mislezing" van Breytenbachs experimentele lyriek van de beginjaren.

Bibliografie

- Beller, M. 2007. Stereotype. M. Beller & J. Leerssen (eds). *Imagology. The cultural construction and literary representation of national characters. A critical survey*. Amsterdam/New York: Rodopi: 429-434.
- Beller, M. en Leerssen, J. 2007. Forword. M. Beller & J. Leerssen (eds). *Imagology. The cultural construction and literary representation of national characters. A critical survey*. Amsterdam/New York: Rodopi: xiii-xvi.
- Blom, O. 1998. Het beste uit Zuid-Afrika/Gedichten gekozen op schoonheid, niet op politieke correctheid. *Trouw* (10 november). <http://www.trouw.nl/tr/nl/4512/Cultuur/archief/article/detail/2567964/1998/11/10/Het-beste-uit-Zuid-Afrika-Gedichten-gekozen-op-schoonheid-niet-op-politieke-correctheid.dhtml>
- Breytenbach, B. 1964. *Die ysterkoei moet sweet*. Johannesburg: Afrikaanse pers-boekhandel.
- Breytenbach, B. 2006. *Intieme vreemde. Een schrijfboek*. Vertaling Krijn Peter Hesselink. Amsterdam: Podium 2006.
- Cussons, S. 2006. *De schitterende wond*. Vertaling G. Komrij. Amsterdam: Uitgeverij 521 [Sandwichreeks 14].
- Dorsman, R. 1999. Gerrit Komrij heeft Zuid-Afrika opnieuw ontdekt. *Trouw* (18 september).
- Francken, E. en Renders, L. 2005. *Skrywers in die strydperk. Krachtlijnen in de Zuid-Afrikaanse letterkunde*. Amsterdam: Bert Bakker.
- Galloway, F. 1990. *Breyten Breytenbach as openbare figuur*. Pretoria: HAUM-Literêr.
- Glorie, I. 2002. Gerrit Komrij en de Zuid-Afrikanen. NeerlandiNet-Neerlandistiek in Suid-Afrika <http://www.oulitnet.co.za/glorie/glorie8.asp> (geraadpleegd 25-7-14).
- Jonckheere, W. 1999. *Van Mafeking tot Robbeneiland. Zuid-Afrika in de Nederlandse literatuur 1896-1996*. Nijmegen: Vantilt, Nijmegen.
- Jonker, I. 2007 [2011]. *Ik herhaal je*. Vertaling G. Komrij en nawoord H. van Woerden. Amsterdam: Podium.
- Kannemeyer, J.C. 2000. Bestekopname van die Afrikaanse poësie. LitNet SeminaarKamer <http://www.oulitnet.co.za/Seminaar/komrij.asp>.
- Komrij, G. 1999. *De Afrikaanse poëzie in 1000 en enige gedichten*. Amsterdam: Bert Bakker.
- Leerssen, J. 2007. Image. M. Beller & J. Leerssen (eds). *Imagology. The cultural construction and literary representation of national characters. A critical survey*. Amsterdam/New York: Rodopi: 342-344.
- T'Sjoen, Y. 2013. "Lang aktueel blijven". Breyten Breytenbach in de poëzie van Rutger Kopland. P. Liebrechts, O. Praamstra en W. van Zyl (eds.). *Zo ver & zo dichtbij. Literaire betrekkingen tussen Nederland en Zuid-Afrika*. Amsterdam: Suid-Afrikaanse Instituut: 123-135.
- Viljoen, H. 1998. Breyten Breytenbach (1939-) alias Panus, alias Don Espejuelo, alias Bangai Bird, alias Kamiljoen. H.P. van Coller (ed.). *Perspektief & Profiel. 'n Afrikaanse literatuurgeskiedenis*. Deel 1. Pretoria: J.L. van Schaik: 274-293.
- Viljoen, L. 2008. Digterlike gesprekke met Van Wyk Louw. *Tydskrif vir Geesteswetenskappe* 48(3): 1-25.

UNIVERSITEIT
GENT

Die etiese en die estetiese by Breytenbach

Willie Burger (Universiteit van Pretoria)

Breyten Breytenbach het oor meer as vyftig jaar heen telkens tot openbare debatte oor 'n verskeidenheid onderwerpe toegetree (en telkens daarin geslaag om sommige mense kwaad te maak en ander te betower). In hierdie referaat word aangevoer dat Breytenbach se denke, soos weerspieël in uiteenlopende toesprake op 'n verskeidenheid van forums en oor verskillende temas, oor die 50 jaar merkwaardig konstant gebly het. In die referaat word aangedui hoedat die etiese en die estetiese vir Breytenbach vervleg is. 'n Etiese reaksie op enige situasie spruit vir Breytenbach eerstens uit die afwys van vastigheid en dogma en tweedens op 'n voortdurende oopstelling vir verandering, op beweging en die oophou van moontlikhede. Hierdie oopstelling vir nuwe moontlikhede word in Breytenbach se denke veral moontlik gemaak deur die kreatiewe verbeelding

– spesifiek deur die verbeeldingryke aanwending van taal waardeur betekenis in beweging gehou word en wat sodoende stagnering voorkom. Beweging vorm uiteindelik die enkele morele impuls wat al sy werk onderlê, al maak dit sy werk soms duister vir lesers.

Die (re)konstruksie van die outobiografiese self in Breyten Breytenbach se “n brief van hulle vakansie” (Die ysterkoei moet sweet, 1964)

Ihette Jacobs-Senekal (UNISA)

In Breyten Breytenbach se debuutbundel, *Die ysterkoei moet sweet* (1964), tree ’n outobiografiese ekspreker dikwels as digterspreker op. In “n brief van hulle vakansie” blyk dit ook die geval te wees, onder andere omdat Breytenbach die gedig opdra aan sy pa (“*vir oubaas*”). Die moontlikheid ontstaan dus om hierdie gedig as ’n voorbeeld van ’n outobiografiese teks te kan ontleed.

Die uitdaging waarvoor die outobiografiese skrywer te staan kom, is dat die kompleksiteit en totaliteit van ’n lewe nie in die bestek van ’n outobiografiese teks weergegee kan word nie. Hiermee saam is die onvolledigheid van herinneringe en die feit dat hierdie herinneringe gekleur word deur die skrywer se persepsie van die teenwoordige self en die herinneringe van die lewe wat gelei is, faktore wat die suiwer feitelike weergee van ’n lewe onmoontlik maak.

Die outobiografiese teks wat in die hede geskryf word, stel dus ’n persona voor wat gevorm en beïnvloed is deur die verlede, wie se herinnering en sienings van die verlede gekleur is deur die persoon se huidige wêreldbeskouings en wat blootgestel is aan onbekende mymering oor die toekoms. Outobiografiese geheue word gekonstrueer deur die ontwikkeling van die narratiewe van die self. Dit is egter nie ’n totaal bewustelike proses nie – daar kan nooit toegang verkry word tot die geheue in onbemiddelde vorm nie (Rubin, 1996:1-15).

Die narratiewe van die self begin, soos Judith Butler (2005:39) dit noem, *in medias res*. Die oomblik wat daar besluit word om ’n narratiewe (’n tipe rekenskap) van die self weer te gee, is die self reeds voorafgegaan deur vele gebeure, ondervindinge en ontmoetings wat die self se narratiewe moontlik maak. Die self is deurentyd besig om te herstel, te rekonstrueer en dikwels oorspronge te fiksionaliseer – ’n proses waardeur herinnering ontglip word. Butler (2005:39) stel dat “[i]n the making of the story, I create myself in new form, instituting a narrative ‘I’ that is superadded to the ‘I’ whose past life I seek to tell”.

Die outobiografiese self, in die vorm van die digterspreker, kan gesien word as ’n voorbeeld van die narratiewe self wat Butler hier noem. Dié self is in staat om ’n self te konstrueer omdat daar ’n leser is wat aangespreek word, maar ook omdat die self ’n verlede het waarin daar tot ander relasies – interpersoonlik en normatief – behoort is. Volgens Butler (2005:40) is die narratiewe self voortdurend besig om dié narratiewe konstruksies te hersien en te rekonstrueer. Interessant genoeg kry ’n outobiografiese gedig *in medias res* gestalte, maar dien ook as ’n soort stillewe van die digterspreker se rekenskap van die self as relasionele wese op ’n bepaalde tyd en plek en binne ’n bepaalde konteks.

In hierdie referaat sal Breyten Breytenbach se “n brief van hulle vakansie” bespreek word as ’n (re)konstruksie van die digterspreker se outobiografiese self. Aspekte soos herinnering, die persepsie en (re)konstruksie van die teenwoordige self, asook die digterspreker se relasionele posisie sal as teoretiese vertrekpunte vir hierdie analise geneem word.

Bibliografie

Butler, J. 2005. *Giving an account of oneself*. New York: Fordham University Press.

Rubin, D. (ed.) 1996. *Remembering our past: Studies in autobiographical memory*. Cambridge: Cambridge University Press.

Francine Maessen (Universiteit van Leiden)

Ontstaan door de grote hoeveelheid traumaliteratuur die werd geschreven na de Tweede Wereldoorlog, probeert traumatheorie al decennia lang ons te helpen dit genre te analyseren. De grote focus die daarbij lag op proza over het holocausttrauma maakt echter dat een toepassing op poëzie over een ander trauma de concepten uit de traumatheorie kan problematiseren. De gedichten uit Breyten Breytenbachs *Die ongedanste dans* zijn zo een interessante *case study* om te zien welke concepten uit de traditionele traumatheorie universeel toepasbaar lijken, en in hoeverre alternatieve traumatheorieën, vaak met een meer postkoloniale insteek, andere inzichten bieden.

In deze paper zal ik een kleine selectie van Breytenbachs poëzie uit *Die ongedanste dans* analyseren aan de hand van verschillende benaderingen binnen traumatheorie, zowel meer traditioneel als meer recent geopperde alternatieven. Hierbij zullen dus niet alleen de theorieën van bijvoorbeeld Cathy Caruth en Ernst van Alphen aan bod komen, maar ook de kritieken van Michela Borzaga, Irene Visser, en Stef Crap en Gert Buelens op hun theorieën. Hun alternatieven richten zich vaak op de verschillende culturele discoursen buiten de westerse wereld, waar traditionele traumatheorie zich op focust. Daarom zal er in dit paper gekeken worden naar het complexe karakter van Breytenbachs poëzie om te zien welke culturele raamwerken van toepassing kunnen zijn op deze gedichten en hoe deze zouden kunnen helpen om tot een vernieuwende analyse te komen.

Bibliografie:

- Van Alphen, Ernst. "Second Generation Testimony, Transmission of Trauma, and Postmemory." *Poetics Today*, vol. 27, no. 2, 2006, pp. 473-488.
- Borzaga, Michela. "Trauma in the Postcolony: Towards a New Theoretical Approach." *Trauma, Memory, and Narrative in the Contemporary South African Novel: Essays*. Edited by Mengel, Ewald and Michela Borzaga. Brill: Rodopi, 2012, 66-91.
- Breytenbach, Breyten. *Die ongedanste dans. Gevangenisgedigte 1975-1983*. Human & Rousseau, 2005.
- Caruth, Cathy. *Unclaimed Experience: Trauma, Narrative and History*. John Hopkins University Press, 1996.
- Kurtz, J. Roger. "Literature, trauma and the African moral imagination." *Journal of Contemporary African Studies*, vol. 32, no. 4, 2014, pp. 421-435.
- Merwe, Chris N. van der and Pumla Gobodo-Madikizela. *Narrating our Healing: Perspectives on Working through Trauma*. Cambridge Scholars Publishing, 2007.
- Rothberg, Michael. "Introduction: Theorizing Multidirectional Memory in a Transnational Age." *Multidirectional Memory: Remembering the Holocaust in the Age of Decolonization*. Stanford University Press, 2009, pp. 1-29.
- Visser, Irene. "Trauma theory and postcolonial literary studies." *Journal of Postcolonial Writing*, vol. 47, no. 3, 2011, pp. 270-282.

Hein Viljoen (Noordwes-Universiteit)

Naas vertikale transnasionale bewegings word ook laterale bewegings onderskei waardeur skrywers se werk nie direk in die hoofstroom van die wêreldletterkunde opgeneem word nie, maar as't ware sydelings deel word van 'n belangrike letterkunde, bv. in die Europese sentrum. Viljoen (2014) het hierdie sg. "minor transnationalism" in die loopbane van o.a. André Brink en Breyten Breytenbach ondersoek. Oor Breytenbach konkludeer sy o.a. dat hy "waarskynlik die mees langdurige band met Nederland [het] en [dat] sy werk die sterkste van wedersydse interaksie met die Nederlandse literatuur [getuig]" (p 15).

Die teenoorgestelde laterale beweging, nl. die rol wat Breyten Breytenbach as tussenganger tussen die Nederlandse en die Afrikaanse letterkunde (literêre sisteme) gespeel het, is tot dusver nog nie ondersoek nie. As besonder nomadiese figuur met noue verbintenisse in Nederland is Breyten Breytenbach baie goed geposisioneer om wel so 'n rol te speel. Sy rol as tussenganger kan egter nie losgedink word van die breër internasionale ruimte waarbinne sy werk resoneer nie: Parys, Zen, maar ook Afrika en (in van sy jongste werk) New York. Ook nie van die transaksies tussen die ruimtes van sy Hartland (in Suid-Afrika of waar ook al) en die Middelwêreld waarin hy meer tuisvoel.

Wat is sy rol presies? Watter soorte kulturele oordrag (vorm, inhoud) is ter sprake? Watter modaliteit word gebruik/is funksioneel? Dra dit by tot 'n transnasionale deurbraak? Of is dit al ondersoek? Kan hierdie gevallestudie lig werp op soorte kultuuroordrag (of die maniere waarop dit verstaan word – metafore daarvan)?

Gegewe die minor posisie van Suid-Afrika in die Republiek van die Lettere en die geringe belangstelling in die Nederlandse letterkunde in Suid-Afrika, is dit onwaarskynlik dat Breytenbach se tussengangerswerk veel bygedra het tot die transnasionale deurbraak van sekere Nederlandse skrywers. Daarom is dit m.i. beter om van "minor transculturalism" te praat, omskryf as transkulturele interaksie buite die hoofstroom/kanon/hegemonie wat die hegemonie aanvat, relativeer, dialogiseer; stereotipes afbreek; meer ruimte skep vir openheid en vryheid.

Of daar inderdaad van so 'n transkulturalisme in mineur sprake kan wees, en wat die aard en modaliteite van Breytenbach se tussengangerskap is, ondersoek ek in hierdie referaat veral aan die hand van Breytenbach se gedigte oor Nederland in afdeling 7, Láátskappe, van *Nege landskape van ons tye bemaak aan 'n beminde* (1993), afdeling 5, veertien sonnette vir 'n engel in Hengelo, uit *die beginsel van stof* (2011), en ook die verwysings na Nederlandse digters soos Frank Koenegracht en Remco Campert in sy jongste bundels.

Verwysing

Viljoen, Louise. 2014. "Die Rol van Nederland in Die Transnasionale Beweging van Enkele Afrikaanse Skrywers". *Internationale Neerlandistiek* 52 (1): 3–26. <https://doi.org/10.5117/IN2014.1.VILJ>.

“uit watter taal waar sal ek die sin moet haal”: die “moedertong” in gesprek met ander tale in Breyten Breytenbach se Op weg na kû (2019)

Louise Viljoen (Stellenbosch Universiteit)

Ek sluit in my referaat aan by die colloquium-onderwerp wat verwys na die feit dat Breytenbach se literêre produksie sirkuleer buite die (taal)gebied waaruit dit tot stand gekom het. Die referaat fokus op Breytenbach se herhaalde verwysings na die belangrikheid van sy moedertaal Afrikaans in sy jongste bundel *Op weg na kû*, maar dui ook aan hoedat die digter “die moedertong” (soos wat dit genoem word in gedig 6.9) in gesprek plaas met’n spektrum van ander tale en hulle kulturele inhoude. Rigtinggewend in hierdie verband is die verwysing in die notas na John Berger (Jan Skaapwagter) se uitspraak in *Confabulations* (2016): “’n Moedertaal dra ál die moedertale. Oftewel, alle (elke) moedertaal is universeel.” Hierdie referaat ondersoek hoe hierdie gegewe in Breytenbach se jongste bundel al digtend ondersoek en gedemonstreer word.

UNIVERSITEIT
GENT

Alchemistiese transformasie binne Breyten Breytenbach se digkuns

Karen Kuhn (Adam Mickiewicz University)

Die studie ondersoek die nosie van alchemistiese transformasie binne Breyten Breytenbach se digkuns. Die 'heilige kuns' van alchemie bestaan al langer as sewe honderd jaar en word herken aan die dualistiese aard van teorie en realiteit. Alchemie kombineer die Gnostiese gees van Griekse filosofie met Egiptiese leerstellings. Die psigoanalisis Carl Jung verduidelik transformasie van die menslike psige volgens die alchemistiese proses. Transformasie word vergelyk met hoofsaaklik drie stappe van suiwing binne die alchemie: nigredo, albedo en rubedo om sodoende die ruimte van die Unus Mundus te betree. Weens Breytenbach se omvangryke oeuvre sal sy eerste bundel: *Die ysterkoei moet sweet* (1964) teenoor die mees onlangse bundels: *Katalekte - artefakte vir die stadige gebruike van doodgaan* (2012), *Vyf-en-veertig skemeraandsange* (2014) en *die na-dood* (2016) beskou word om sodoende vas te stel tot watter mate die spreker in Breytenbach se digkuns alchemisties 'n metamorfose ondergaan en so die betekenis van die proses binne 'n Jungiaanse benadering ondersoek.

UNIVERSITEIT
GENT

Wifi-Informatie

Naam/Name	Colloquium
Locatie/Location	Het Pand
Geldig van/Valid from	16-okt-19
Geldig tot (en met)/Valid until (included)	18-okt-19
Gebruikersnaam/Login	guestColloq
Wachtwoord/Password	Y7pcrHD3
Commentaar/Comment	Colloquium over het Afrikaans

Hoe gebruiken?

Maak een draadloze verbinding met "UGentGuest". Zorg er wel voor dat uw computer zo ingesteld staat dat er automatisch een IP adres bekomen wordt. U krijgt dan een IP adres dat start met 193.190.8x. Vanaf nu bent u wel geconnecteerd, maar krijgt u nog geen toegang.

Start nu een webbrowser en begin te surfen naar <http://www.ugent.be>. U wordt omgeleid naar de login-pagina van UGentGuest, waar u inlogt met de gebruikersnaam en het wachtwoord zoals hierboven vermeld.

Na correcte authenticatie kunt u gebruik maken van de Internet-toegang.

Let wel, deze toegang is niet ge-encrypteerd. Om je persoonlijke data te beschermen, gebruikt u ge-encrypteerde connecties zoals https, imaps, ssh e.d. of een VPN client.

Het is uiteraard niet toegestaan loginnaam en wachtwoord door te geven aan anderen.

UNIVERSITEIT
GENT

Deelnemers

Johan Beke	VIZA - Vlaams Instituut voor Zuidelijk Afrika vzw
Eva Boon	Universiteit Gent
Judith Calmeyer Meijburg-van Reekum	Zuid-Afrika Huis
Timothy Colleman	Universiteit Gent
Alex de Lange	
Alexander de Soete	Universiteit Gent
Mathias D'Hulst	Universiteit Gent
Peter Dirix	KU Leuven
Oshin Ghiotto	Universiteit Gent
Sara Muls	Universiteit Gent
Fanie Olivier	Universiteit van Venda
Pieter-Jan Ranson	Universiteit Gent
Alwyn Roux	UNISA
Gerals Stell	Hong Kong Polytechnic University
Nathan Trantraal	Rhodes University
Dominika Ukleja	Universiteit Gent
Julie Vlaminck	Universiteit Gent
Liesbeth Augustinus	KU Leuven
Theresa Biberauer	Universiteit Cambridge
Breyten Breytenbach	
Wiktoria Brodowska	Universiteit Gent
Willie Burger	Universiteit van Pretoria
Eva de Cooman	Universiteit Gent
Anastasia De Vries	Universiteit van Wes-Kaapland
Rudy D'Hooghe	
Kaat Dierickx	Universiteit Gent
Laura Engels	Universiteit Gent
Ingrid Glorie	
Hilde Gunnink	Universiteit Gent
Camiel Hamans	Comité International permanent des Linguistes
Pierre J Hanjoul	Université catholique de Louvain (UCL)
Arne Heyvaert	Universiteit Gent
Ronelda Kamfer	Rhodes University
Jerzy Koch	Adam Mickiewicz-universiteit
Karen Kuhn	Adam Mickiewicz-universiteit
Donovan Lawrence	University of the Western Cape
Georges Lory	
Francine Maessen	Universiteit Leiden
Michael Meeuwis	Universiteit Gent
Carine Nerinckx	

UNIVERSITEIT
GENT

Louise Nortjé

Wolfgang Reinken

Dario Rens

Dora Scott

Jean-Patrick Seckel

Ihette Senekal

Désirée Schyns

Yves T'Sjoen

Lieselot Tuytens

Céline Van Acker

Annelies Verdoolaege

Inga Verreet

Louise Viljoen

Hein Viljoen

Rinie Viljoen

Martina Vitackova

Milton P. Webber

Elize Zorgman

UNISA

Sprachwerk e.V.

Universiteit Gent

Universiteit Gent

JPS Dolmetscherdienste

Unisa

Universiteit Gent

Universiteit Gent

Universiteit Gent

Universiteit Gent

Universiteit Gent

Universiteit Stellenbosch

Noordwes-Universiteit

Universiteit Gent

Beter Afrikaans

UNIVERSITEIT
GENT

Sponsors

UNIVERSITEIT
STELLENBOSCH
UNIVERSITY

Fonds Neerlandistiek Suider-Afrika

Centrum voor Literatuur in Vertaling